

Sygn. akt VIII Gz 351/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Górską (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Patrycja Baranowska

SO Natalia Pawłowska – Grzelczak

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2017 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa G. S.

przeciwko B. C.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie XI GC 8/16 w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności

postanawia:

oddalić zażalenie.

Natalia Pawłowska – Grzelczak Agnieszka Górską Patrycja Baranowska

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie nadał wyrokowi tego Sądu z dnia 8 marca 2016 r. klauzulę wykonalności. Tytułem kosztów postępowania klauzulowego Sąd przyznał wierzycielowi kwotę 126 zł. W uzasadnieniu wskazano, że odrzucenie apelacji postanowieniem z dnia 3 stycznia 2017 r. i odrzucenie zażalenia na to postanowienie w dniu 14 lutego 2017 r. spowodowały uprawomocnienie się wyroku co wynika z art. 360 k.p.c. Sąd podkreślił, że pozwana poprzez wnoszenie kolejnych zażaleń, których braków permanentnie nie usuwa niemal przez rok uniemożliwiała uprawomocnienie się wyroku i uzyskanie przez powoda tytułu wykonawczego.

Pozwana złożyła zażalenie na powyższe orzeczenie wnosząc o jego uchylenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 782 § 1 k.p.c. poprzez nadanie wyrokowi z dnia 8 marca 2016 r. klauzuli wykonalności mimo tego, że orzeczenie to nie uprawomocniło się.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się niezasadne.

Podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, czyli tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności (art. 776 k.p.c.) W wyjątkowych tylko wypadkach - przewidzianych w przepisach szczególnych - sam tytuł egzekucyjny

stanowi podstawę egzekucji. Z treści art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c. wynika, że orzeczenia sądowe są uznawane za tytuły egzekucyjne wówczas, gdy podlegają wykonaniu z uwagi na ich prawomocność lub walor natychmiastowej wykonalności. Natychmiast wykonalne są wyroki zaopatrzone w rygor natychmiastowej wykonalności (art. 333 k.p.c.), nakazy zapłaty oparte na wekslu, czeku, warrancie lub rewersie po upływie terminu określonego do zaspokojenia roszczenia (art. 492 § 3 k.p.c.) oraz orzeczenia podlegające natychmiastowemu wykonaniu na podstawie przepisów szczególnych.

W świetle powyższego, niezbędną do prowadzenia egzekucji klauzulę wykonalności nadać można wyrokom i postanowieniom zasądzającym świadczenia, jeżeli są prawomocne lub zaopatrzone zostały w rygor natychmiastowej wykonalności. Wydany w niniejszej sprawie przez Sąd pierwszej instancji wyrok z dnia 8 marca 2016 r. niewątpliwie nie został zaopatrzony w rygor natychmiastowej wykonalności wobec tego do nadania mu klauzuli wykonalności niezbędny był przymiot prawomocności.

Zgodnie z art. 363 § 1 k.p.c. orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego żaden środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia.

W rozpatrywanej sprawie pozwana złożyła apelację od wyroku, która została odrzucona postanowieniem z dnia 3 stycznia 2017 r. Powyższe postanowienie pozwana zaskarżyła zażaleniem, które nie zostało podpisane ani przez nią, ani przez jej pełnomocnika; nie przytoczono w nim również jakichkolwiek zarzutów przeciwko zaskarżonemu orzeczeniu. Postanowieniem z dnia 14 lutego 2017 r. zażalenie to zostało odrzucone z uwagi na nieusunięcie w ustawowym terminie jego braków formalnych i nieuiszczenie należnej opłaty.

Także to postanowienie pozwana zaskarżyła zażaleniem, nieopłaconym i niepodpisanym, w którym powołano zarzut naruszenia przepisów art. 370 k.p.c. w zw. z art. 398 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie – bez wyjaśnienia, w czym skarżąca upatruje ewentualnych nieprawidłowości. Zażalenie to zostało odrzucone postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2017 r. z uwagi na jego nieopłacenie. Postanowienie to pozwana również zaskarżyła niepodpisanym pismem złożonym w dniu 17 maja 2017 r., wnosząc o jego uchylenie; nie przytoczyła jednakże jakichkolwiek zarzutów przeciwko zaskarżonemu postanowieniu. Postanowieniem z dnia 10 lipca 2017 r. Sąd odrzucił zażalenie z dnia 17 maja 2017 r. z uwagi na nieusunięcie w ustawowym terminie jego braków formalnych i nieuiszczenie należnej opłaty. W piśmie z dnia 24 lipca 2017 r. pozwana zaskarżyła także i to postanowienie.

Analiza przebiegu postępowania, w szczególności czynności podejmowanych przez pozwaną nakazuje uznać do wniosku, iż w rzeczywistości celem działania pozwanej nie jest doprowadzenie do wzruszenia wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 8 marca 2016 r., poprzez uchylenie postanowienia z dnia 3 stycznia 2016 r. o odrzuceniu apelacji, lecz jedynie odwołanie w czasie uprawomocnienia się wyroku, stanowiącego przesłankę nadania mu klauzuli wykonalności.

Do takiego wniosku prowadzi przede wszystkim lektura środków zaskarżenia składanych przez pozwaną, które nie zawierają jakiegokolwiek uzasadnienia, jak również każdorazowe zaniechanie złożenia podpisu pod zażaleniem, co obliguje Sąd do wezwania do usunięcia braków formalnych zażaleń. Podkreślenia wymaga, że pozwana jest reprezentowana przez pełnomocnika będącego adwokatem, nie sposób zatem uznać, by tak niestaranny, powtarzalny sposób inicjowania postępowania odwoławczego, był skutkiem przeoczenia lub braku świadomości co do wymagań pism procesowych. Nie jest także dziełem przypadku sposób postępowania strony już po złożeniu zażaleń, w szczególności zaniechanie podjęcia jakiegokolwiek próby usunięcia braków formalnych zażalenia.

Postępowanie pozwanej w niniejszej sprawie pozostaje, zdaniem Sądu Okręgowego, w sprzeczności ze skierowanym do stron nakazem rzetelnego postępowania, wyrażonym w art. 3 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, w brzmieniu obowiązującym od dnia 3 maja 2012 r., strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody.

Przepis ten jest przejawem autonomicznej konstrukcji nadużycia prawa na gruncie prawa procesowego. Choć zakaz naruszania praw procesowych nie uzyskał dotychczas pełnego statusu normatywnego, konstrukcja ta jest współcześnie w nauce prawa powszechnie uznawana za obowiązującą zasadę prawa procesowego, a wyprowadza się ją z zasady rzetelnego procesu, obowiązku uczciwego, zgodnego z dobrymi obyczajami działania uczestników postępowania oraz celu (istoty) procesu, którym jest rzeczywista ochrona praw podmiotowych wynikających z prawa materialnego. Zasada ta może mieć zastosowanie w sytuacji, w której określone uprawnienie mieści się w dyspozycji normy procesowej, lecz skorzystanie z niego służy innemu celowi niż uzyskanie ochrony praw podmiotowych, a skutek wykonania tego uprawnienia byłby sprzeczny z funkcją przepisu i z ekonomią procesową. Zakaz nadużywania praw procesowych umożliwia więc przeciwdziałanie wykorzystywaniu prawa w sposób sprzeczny z funkcją przepisów oraz może mieć znaczenie dla wykładni i stosowania przepisów postępowania przez sąd. Zasada zakazująca nadużycia praw procesowych, formułowana przed zmianą art. 3 k.p.c., znajduje w nim obecnie mocne oparcie, gdyż z zawartej w przepisie klauzuli dobrych obyczajów wynika nałożenie na strony powinności rzetelnego wykorzystywania swoich uprawnień, a zatem nienadużywania ich (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 11 grudnia 2013 r., III CZP 78/13, OSNC z 2014, nr 9, poz. 87).

Pogląd zaprezentowany w powołanej uchwale został zaaprobowany w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2015 r., III UZ 3/15, (...) Prawnej LEX nr 1925809), z uzasadnieniem którego powtórzono, że wynikający z art. 3 k.p.c. obowiązek dokonywania czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, określane w piśmiennictwie jako "ciężar procesowy", nie został powiązany z żadną ogólną sankcją, niemniej należy przyjąć, iż w sytuacji, w której strona nie wywiąże się z niego, powinna liczyć się z niekorzystnym skutkiem procesowym, gdyż sąd może taką sytuację uwzględnić przy podejmowaniu decyzji procesowych.

W obydwu orzeczeniach podkreślono, że zakaz nadużycia praw procesowych należy uznać, obok zasady efektywności i równouprawnienia stron, za istotny element rzetelnego procesu. Sąd może i powinien przeciwdziałać podejmowaniu przez stronę czynności paraliżujących tok postępowania i tym samym pozbawiających przeciwnika procesowego możliwości uzyskania efektywnej ochrony. Podobnie, w postanowieniu z dnia 16 czerwca 2016 r., V CSK 649/15, (...) Prawnej LEX nr 2072198) Sąd Najwyższy wskazał, że efektywność postępowania rozumiana jako godząca postulat wydania sprawiedliwego orzeczenia w warunkach poszanowania gwarancji procesowych stron z postulatem rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wymaga podejmowania przez sąd działań zapobiegających obstrukcji procesowej, zapewniających właściwy przebieg postępowania, respektujący zasadę równouprawnienia stron, zgodnie z którą przepisy prawa procesowego normujące prawa i obowiązki stron mają w sposób jednakowy, zapewniający sprawiedliwe i równe warunki prowadzenia sporu, gwarantować obu stronom rzeczywistą i jednakową możliwość uzyskania ochrony prawnej.

Podzielając poglądy wyrażone w powołanych orzeczeniach Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że w rozpatrywanej sprawie składanie kolejnych środków odwoławczych w rzeczywistości jest wykorzystywane przez pozwaną niezgodnie z funkcją przepisów regulujących zaskarżanie orzeczeń, których celem jest poddanie ich kontroli instancyjnej. Działanie strony pozwanej świadczy zaś o tym, że składanie tych środków podyktowane jest w istocie, odmiennym od przewidzianego i akceptowanego przez ustawę, zamiarem przedłużenia postępowania i niedopuszczeniem do uprawomocnienia się orzeczenia, warunkującego jego przymusowe wykonanie. W sytuacji zaś, w której działania pozwanej stanowią nadużycie praw procesowych, nie mogą wywołać oczekiwanych przez pozwaną skutków procesowych (por. uzasadnienie postanowienie SN z dnia 21 lipca 2015 r., III UZ 3/15, System Informacji Prawnej LEX nr 1925809).

W konsekwencji za nieskuteczne uznać należy zaskarżenie przez pozwaną postanowienia o odrzuceniu jej apelacji od wyroku z dnia 8 marca 2016 r., co oznacza, że postanowienie to stało się prawomocne, a tym samym prawomocny stał się także wyrok Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 8 marca 2016 r. W tej zaś sytuacji istniały przesłanki do nadania temu wyrokowi klauzuli wykonalności, wymienione w art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił zażalenie.

Natalia Pawłowska – Grzelczak Agnieszka Górka Patrycja Baranowska

(...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)